

פרשת כי תבוא

תשע"ח

ברוך אשר **"יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם"** (דברים כז, כו) - שלא רק יקים את דברי התורה, אלא גם מסייע לאחרים לקיים, לסייע לאחרים לקיים את דברי התורה הזאת (ירושלמי סוטה ז, ד).

לכן חז"ל דרשו (עין רמב"ן שם) שזה זכר למי שמגביה ספר תורה, שמקים את דברי התורה הזאת. הוא עושה שהתורה תהיה גבוהה מעל העם, לכן הוא מקים את דברי התורה הזאת.

יש לנו בפרשה תוכחה נוראה.

"וְהָיוּ בָךְ לְאוֹת וּלְמוֹפְתִים וּבְזִרְעֶךָ עַד עוֹלָם. תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵב" (דברים כח, מז) - מה עם יהודי שכן עבד את ה' אבל לא בשמחה ובטוב לב? למה זה כל כך נורא? ביטל מצוות עשה אחת של שמחה.

אלא שאם אדם לא עושה מצוות בשמחה, קשה להעביר אותה לדורות הבאים. אם הבן רואה שהאב מקיים את השבת כמי שכפאו שד, הוא לא כל כך ירצה לשמור שבת, וגם אם ישמור לא יחנך את הבן שלו לשמור. אם רואים שהאבא לוקח שבת מתוך אהבה ושמחה, לוקח את החגים כמו שצריך, אז אפשר למסור את התורה לדורות הבאים.

אבל לא רק זה.

אם אדם לא עושה את המצוות מתוך שמחה, סימן שהוא בעצמו לא מאמין במצוות. אם היה מאמין היה יודע שזו הטובה הגדולה שה' נתן לנו, ששבת היא מתנה טובה, שהמצוות הן מתנת ה', הוא היה אמור להיות שמח במצוות. אם הוא לא שמח סימן שלו עצמו יש בעיה באמונה. לכן התוכחה.

לאחר מלכויות וזכרונות יש לנו את ברכת שופרות.

מה השופרות מלמדות אותנו?

אולי מותר לומר כך: שופר תקיעותיו פשוטה לפניה, תרועה ופשוטה לאחריה.

התחלת העולם הייתה פשוטה. ה' מלך, אין שום דבר שמערער על מלכותו.

אחר כך, **"לַעֲשֹׂת נַעֲשָׂה בְּחִפְזוֹ לֵל"**, מתחילות עבירות - אדם הראשון אוכל מעץ הדעת, קין עושה מה שעושה. מתחילות הבעיות.

אבל הסוף יהיה תקיעה פשוטה, לא יהיו בעיות.

וכן גם באופן אחר:

קול השופר התחיל בעקידה, בהר סיני, עם מלכות שמיים פשוטה.

אחר כך התחילו הבעיות: עם ישראל חוטאים בעגל, חוטאים בדברים אחרים.

אבל הסוף יהיה פשוטה לאחריה - יתקע בשופר גדול, לא יהיו כבר יותר בעיות. **"וְנָבְאוּ**

הָאֲבָדִים בְּאָרֶץ אֲשׁוּר וְהַנְּדָחִים בְּאָרֶץ מִצְרַיִם וְהַשְּׁתָּחוּי לַיהוָה בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם"

(ישעיהו כז, יג). יהיה סוף כל הבעיות.

ייתכן שהמילה תרועה רומזת מצד אחד רעות של הקדוש ברוך הוא כלפינו ומצד שני

רע, שה' נלחם ברוע.

גם המילה שופר מרמזת על שיפור, שצריך לשפר את מעשינו. זה השופר.

שופר זה בגימטריא 'ירושלים', כי שופר מתחיל בירושלים, בעקידה שהייתה

בירושלים. זה השיפור של המעשים לקראת השיפור הסופי שיהיה בירושלים.

"עֲלֶה אֶ-לֶקִים בְּתִרְעוּעָה" - מידת הדין בתרועה, אבל **"ה"**, מידת הרחמים, **"בְּקוֹל**

שׁוֹפָר" - שיפור.

פשוטו של הפסוק הזה הוא הסיפור על דוד המעלה את ארון ה' בתרועה ובקול שופר,

זה הפשט של **"עֲלֶה אֶ-לֶקִים בְּתִרְעוּעָה"** (תהלים מז, ו).

חשבתי על רעיון. פעם ראשונה שעלה בדעתי, אולי זה נכון.

יש לנו מחלוקת (ראש השנה לד ע"א) אם תרועה זה **"גְּנוּחֵי גִנָּח"** או **"יְלוּלֵי יְלִיל"**, או שניהם

יחד. מספק עושים את כל הצורות בתרועה.

מה ההבדל בין **"גְּנוּחֵי גִנָּח"** ו**"יְלוּלֵי יְלִיל"**?

חשבתי שאולי **"גְּנוּחֵי גִנָּח"** זה מי שיש עוד סיכוי שיחזור בתשובה, הוא רשע אמנם,

הוא צריך לתת את הדין אבל יש סיכוי שיחזור בתשובה. הוא נאנח שכואב לו אבל

אולי יחזור בתשובה.

אבל **"יְלוּלֵי יְלִיל"** זה אלו שאין סיכוי שיחזרו בתשובה. אין מה להיאנח אצלם, יש רק

"יְלוּלֵי יְלִיל".

זה אלו שאין עוד סיכוי שיחזרו בתשובה.

יש מי שסובר שהתרועה היא רק שברים, יש מי שאומר שהיא רק תרועה ויש מי

שסובר שזה גם וגם.

שזה נוצר מכל מיני רשעים, שחלק יש להם תקנה בתשובה, וחלק אין להם תקנה

בתשובה.

בן אדם על עצמו צריך לקוות שהוא מאלה שיש להם תקנה.

השופר יעורר אותו לשפר את המעשים, לא לחשוב שהוא מאלה שאין להם תקנה,

אלא מאלה שיש להם תקנה בתשובה.

חשבתי על עוד פירוש למילה תרועה - 'תרעא' בארמית זה שער. התרועה היא שער

לבוא אל המלך.

בימים האלו אנחנו רוצים לבוא אל המלך, הדרך להיכנס אל המלך היא דרך התקיעה,

דרך השופר.

להמליך עלינו את המלך, עדי שיזכור לנו עקידת יצחק, כדי שיחתום אותנו לחיים טובים.

זה התרועה - התרעא להיכנס אל המלך.

תשע"ט

"היום הזה ה' א-לקיך מצוה לעשות את החקים האלה ואת המשפטים" (דברים כו, טז).
אומר רש"י: **"שיהיו בעיניך כאילו נצטווית היום"**.

אבל זה באמת מבחינתנו.

מבחינת הקדוש ברוך הוא - **"היום הזה"** ממש, מפני שאין לקדוש ברוך הוא עבר והווה ועתיד, אז הכל זה היום הזה.

הקדוש ברוך הוא לפני בריאת העולם ידע איך אני אראה בראש השנה ה'תש"ף, לא מתחדשת אצלו שום ידיעה.

אז כשאנחנו מדברים שראש השנה זה יום הדין - זה מבחינתנו, שאנחנו צריכים להרגיש כאילו היום דן.

אבל מלפני בריאת העולם ה' כבר ידע איך נראה בשנת ה'תש"ף, וכבר גזר עלינו לטובה או חס ושלום להפך.

הכל הקדוש ברוך הוא יודע מראש, לא נוספת לו שום ידיעה.

הדברים ניתנים לפי ההבנה שלנו, לפי הרגשת בני אדם. אז ניתן לנו ראש השנה ליום הדין, יום כיפור לחתימת הדין. אבל הכל כבר גלוי וידוע לפניו.

אנחנו מדברים בברכת הזיכרונות על זה שה' **"זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם"**. לא נוספת לו ידיעה, לא נשכחת לו ידיעה, הכל גלוי וידוע לפניו כל הזמן.

הרי אנחנו מתכוונים לעורר זיכרונותינו, כפי שחז"ל אמרו (ראש השנה טז ע"א) שנצטוונו לומר זיכרונות **"כדי שיעלה זיכרוננו לפניו לטובה"**.

פירוש: שה' ישתמש בזיכרונות כדי לחתום אותנו לחיים טובים. אבל לא שנוספת לו ידיעה חס ושלום, לא נקראת לו ידיעה. **"אין כל דבר נעלם ממך ואין נסתר מנגד עיניך"**.

אנחנו אומרים ש"הכל גלוי וידוע לפניך":

"מעשה איש" - כלומר כל המעשים שאדם עושה, אם הם טובים או לא טובים;

"ופקדתו" - מה שהחסיר, אם לא קיים מצווה או נמנע מעבירות, זה **"פקדתו"**;

"מחשבות אדם ותחבולותיו" - גם היצרים שלו. אם רוצה לעשות מצווה או חס ושלום רוצה להפך - גם את זה הקדוש ברוך הוא לוקח בחשבון;

"ועלילות מצעדי גבר" - אם הוא הולך לדבר מצווה, גם את זה ה' לוקח בחשבון, או הולך להפך. הכל נפקד.

"ויצרי מעללי איש" - גם היצרים, אפילו שלא באו לכלל עשייה. אם הנטיות של הלב שלו היו כך, גם זה נכנס לחשבון.

יש לנו הרי דוגמה נוראה אצל אליאב אחי דוד, שכתוב שכעס על דוד במלחמה עם גלית.

חז"ל (פסחים סו ע"ב) מדייקים מהפסוקים שהקדוש ברוך הוא בעצם רצה לעשות את אליאב למלך, אבל בגלל הכעס הוא נפסל למלכות.

למלך זה דבר מסוכן, כעס. אם הוא כועס הוא יכול לתלות איזה שר או משהו, או לצאת למלחמה. כעסן לא טוב שיהיה מלך.

אז אליאב נפסל למלכות בגלל שהיה בו כעס על דוד.

אבל הכעס על דוד היה אחר כך, אחרי שכבר נמשח דוד, אז למה אליאב נפסל מקודם? מפני שכבר היה בו היצר לכעוס, אז זה הספיק כדי לפסול אותו.

זה שינה את כל המצב: במקום שתהיה לדורות מלכות בית אליאב, יש לדורות מלכות בית דוד ולא אליאב.

כל דבר הקדוש ברוך הוא לוקח בחשבון.

אחר כך אנחנו מזכירים שהיה צדיק אחד שבגללו כל העולם מתקיים.

זה היה נח, **"וְגַם אֶת נֹחַ בְּאַהֲבָה זָכַרְתָּ"**.

היה מבול בימיו, אבל היו יכולים להיות מאז עוד הרבה מבולים. העולם היה ראוי הרבה פעמים למבול.

ולמה לא היו מבולים? בגלל נח, שה' כרת אתו ברית **"עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ"** (בראשית ח, כב) - כל פעם שה' ירצה לעשות מבול, אז יהיה קשת בענן וה' יזכור את הברית.

לכן אנחנו מברכים כשאנחנו רואים את הקשת **"זִכֹּר הַבְּרִית נֶאֱמַן בְּבְרִיתוֹ וְקָם בְּמִאֲמָרוֹ"**.

אז רואים את הכוח העצום של נח, שמאז המבול ועד היום היו יכולים להיות אלפי מבולים, וכולם נמנעו בזכות צדיק אחד.

אחר כך מזכירים שלושה צדיקים שבזכותם ישראל יצאו ממצרים: אברהם יצחק ויעקב, ובזכותם יגאלו במהרה בימינו. ה' יזכור את בריתו יעקב **"וְאֵף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֵף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר"** (ויקרא כו, מב).

אז רואים את הכוח של אנשים בודדים לשנות את כל מהלך העולם. צריך לדעת איזו אחריות יש על כל אחד מאיתנו. כל אחד מאיתנו ראוי שיהיה כמו הצדיקים הגדולים. כשהוא לא כך, אז הוא אחראי לכל האסונות שבאים בעולם.

הכוח של היחיד הוא כוח עצום, עצום ונורא.

אף אחד לא יכול לפטור את עצמו מהדין, לומר: "נו, מה כבר אני?".

אתה יכול להיות כמו גדולי עולם, אתה יכול לעשות טובות בעולם בלי סוף או חס ושלום לגרום רעות בלי סוף.

אז צריך לעורר אותך יום הזיכרון, שתשתדל שתעלה זיכרונות טובים לפני הקדוש ברוך הוא.

ה' נתן לנו ברחמיו את יום הזיכרון כדי לזכור אותנו לטובה, על ידי שאנחנו אומרים לפניו מלכויות, זיכרונות ושופרות.

תשפ"ב

בפרשה יש לנו תוכחה חריפה מאוד, ופסוק אחד של הנמקה - למה כל הצרות האלה?
"תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבב מִרֵּב כָּל" (דברים כח, מז).

פשט הפסוק: **"תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה'" כשהיית "בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבב מִרֵּב כָּל",**
 שלא היה לך חסר כלום ולא עבדת את ה'.

אבל רגילים לפרש עוד פירוש: **"תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה"**.
 שאפילו אם קיימת את כל המצוות, נטלת לולב, תקעת שופר והנחת תפילין, אבל לא
 עשית את הדברים בשמחה - אז זה גם כן, גם על זה התוכחה.

את זה צריך להבין למה.

קיימתי את כל המצוות, רק לא עשיתי בשמחה.

למה תהיה תוכחה חריפה כל כך?

אבל, נדמה לי שהדבר פשוט.

מפני שכשלא עושים את הדברים בשמחה, אי אפשר להעביר אותם הלאה.

אם הבן רואה שהאבא לא שמח בשבת, לא שמח בסוכה, בשופר, בשום דבר - אז למה
 שהוא יעשה את הדברים האלה?

אפילו אם הבן עוד יעשה 'כי אבא עשה' - אבל הוא כבר לא יעביר לנכד.

התורה צריכה להיעשות כך שתוכל להעביר לבניך ולבניך לכל הדורות, ואם אין לך
 שמחה לא תוכל להעביר את זה.

אבל אני חושב שיותר מזה, לא רק זה.

אם אין לך שמחה, סימן שבעצמך אתה לא מקיים את התורה.

אם היית מבין מה זה תורה, מה זה המתנה הטובה שה' נתן לנו שבת;

מה המתנה הטובה שה' נתן לנו תורה, שעל כל מילה של תורה יש לנו עולם הבא;

כל שבת זה מעין עולם הבא;

כל הדברים הטובים שה' נתן לנו -

אם אתה לא מבין את כל זה - אז חסר לך בעצם התורה, חסר לך באמונה.

אתה אמנם מקיים כמי שכפאו שד, אבל האמונה בתורה שהיא דברי אלוקים חיים
 חסרה.

שיזה **"חיי עולם נטע בתוכנו"**, זה לא עול שה' נתן לנו.

נכון שהמצווה צריכה להיות עול, אבל זה עול שניתן מתוך אהבה, מתוך חדווה ומתוך
 רצון להיטיב.

אם אתה לא מבין את זה אז חסר לך באמונה.

צריך להיות שמח בתורה, שמח בכל מילה של תורה שאני לומד; שמח בכל מצווה

שאני זוכה לקיים; שאני זוכה להתפלל לפני ה' שלוש פעמים ביום; שאני זוכה לקרוא

קריאת שמע, לייחד שם שמיים פעמיים ביום, וכל שאר המצוות.

אז אני מקיים מצוות, אז אני עושה מה שה' רוצה.

אחרת, אני מקיים אותם אבל זה לא קיום, זה לא מה שה' רוצה.

ה' רוצה שתעשה אותם ותבין שזו הטובה שה' נתן לך.

"עַל מָה אֲבָדָה הָאָרֶץ" (ירמיהו ט, יא),

יש דעה בגמרא (נדרים פא ע"א): **"על שלא ברכו בתורה תחילה"**.

שלא הבינו שהתורה היא חיי עולם, שהיא מתנה טובה (ר"ן, שם).

למדו כי צריך ללמוד, כי הראש ישיבה אומר ללמוד.

אבל לא למדו כי זו מתנה טובה, כי כל מילה של תורה זה חיי עולם.

צריך לתקן את זה.

שניכנס ליום הכיפורים עם אהבת ה', לשמוח ביום הכיפורים עצמו.

למרות שצריכים להיות עצובים על עבירות, להתוודות על עבירות.

אבל יחד עם זה, לשמוח שה' נותן לנו ימים קדושים כאלה, ראש השנה ויום הכיפורים,

ימים נפלאים לקרבת אלוקים ולאהבת ה'.

ונזכה, אם ירצה ה', שיהיה לנו התכלית של הימים הנוראים,

להיכתב ולהיחתם עם כל ישראל לחיים טובים.

